

Stedelijk Museum

BULLETIN

NL/EN

03

5 Euro
2007

THE PRESENT

Onder de naam The Monique Zajfen Collection werkt het Stedelijk Museum samen met The Broere Charitable Foundation aan een collectie van hedendaagse kunst, die in langdurig bruikleen van het museum wordt gegeven. Met de tentoonstelling 'The Present' is voor het eerst te zien wat er in ruim een jaar is verzameld. Een gesprek met Gijs van Tuyl, directeur van het Stedelijk Museum, over de samenwerking en het bepalen van keuzes.

Arjan Reinders

Hoe is The Monique Zajfen Collection ontstaan?

Toen we begonnen met de organisatie van The Vincent Award, is het Stedelijk het met de The Broere Charitable Foundation eens geworden dat het goed zou zijn om werk aan te kopen van de winnaars. Om The Vincent Award goed te documenteren, besloten we toen om ook werk van eerdere winnaars aan te kopen: Eija-Liisa Athila, Neo Rauch en Pawel Althamer. Waarbij we zorgvuldig te werk gaan: we proberen altijd powerstations aan te kopen, werken die een belangrijk moment vertegenwoordigen in het oeuvre van een kunstenaar. Om meer context te geven aan deze kunst, om hiervoor een breder internationaal kader te scheppen, hebben we het idee voor de collectie verder uitgebreid. Vandaar dat er ook Amerikaanse kunstenaars, zoals Lisa Yuskavage en Mike Kelley, in de collectie vertegenwoordigd zijn. De werken hebben we in langdurig bruikleen, dus het is een ongekende kans om de collectie van het Stedelijk te kunnen aanvullen; je kunt veel meer laten zien. En de financiële perspectieven zijn heel gunstig.

Wat staat daar allemaal tegenover?

Wij bieden een heleboel. Het collectiebeheer ligt bijvoorbeeld bij het Stedelijk, en we bieden natuurlijk onze naam en knowhow. Dat is een aanzienlijk voordeel bij het aanleggen van een collectie. Als particulier lukt het je namelijk nauwelijks meer om een werk van bijvoorbeeld Luc Tuymans of Neo Rauch aan te kopen – al heb je een miljard. Die werken gaan gericht naar musea of andere belangrijke collecties. Die worden uitgenodigd om een voorkeuze te komen maken – daar kom je als particulier niet binnen. Je moet eerst bewijzen dat je een goede collectie hebt, en dat kost enorm veel tijd.

Wie geeft richting aan de collectie? Wie bepaalt wat er wordt aangekocht?

In overleg met The Broere Charitable Foundation zet ik de lijnen uit en maak de keuzes. We onderhouden altijd contact hierover en samen gaan we op onderzoek uit en leggen we atelierbezoeken af. Zo zijn we in het atelier van Wilhelm Sasnal geweest, de afgelopen winnaar van The Vincent Award, om daar een viertal schilderijen uit te zoeken. En *Three Capacity Men* (2005) van Thomas Schütte, één van de topstukken in de collectie, hebben we samen gezien op de vorige Berlijn Biënnale.

Daarbij wordt niet gekeken naar een bepaald thema of een bepaalde noemer. Het gaat om hedendaagse kunst, die internationaal is en van topkwaliteit. Er wordt verzameld zonder dogma, maar ik kijk natuurlijk wel naar ons eigen collectieplan, waar een aantal lijnen in uitgezet is en een aantal kunstenaars nog ontbreekt. The Monique Zajfen Collection is complementair aan die van het Stedelijk Museum. Alleen werk waarvan ik vind dat het in ieder geval in de collectie van het Stedelijk zou moeten zijn, probeer ik met het geld van het Stedelijk te verwerven. Om een voorbeeld te noemen: Marlene Dumas' serie tekeningen *Young Men* (2002-2005) en het schilderij *The Neighbour* (2005) – die horen echt in het Stedelijk. Daarvan moeten we absoluut zeker zijn dat ze nooit weg kunnen gaan.

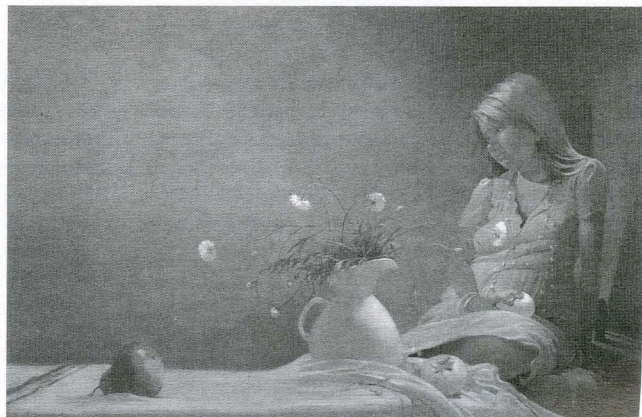
Daar ligt natuurlijk een risico, zoals in Duitsland al een paar keer is gebleken. Verzamelaar Grothe heeft zijn collectie van circa vierhonderd werken uit het Kunstmuseum Bonn teruggehaald en in Berlijn is onlangs tumult ontstaan over het mogelijke vertrek van de Sammlung Marx uit de Hamburger Bahnhof.

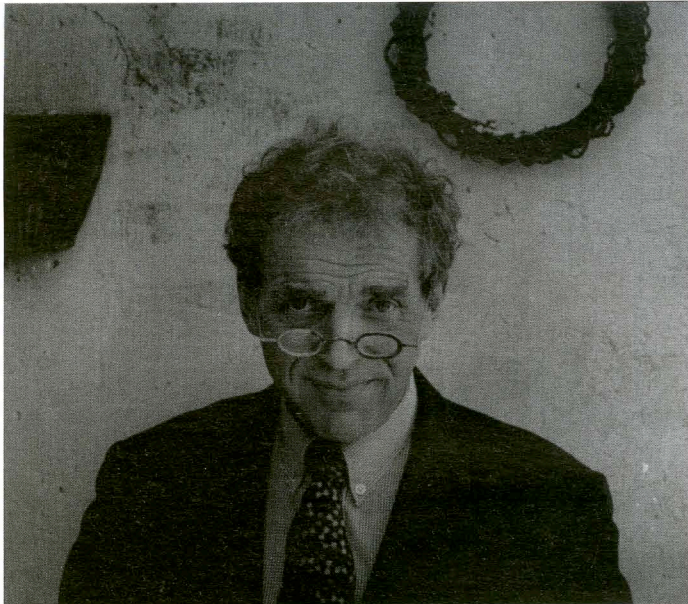
Je ziet dus dat je ontzettend moet oppassen. Een museum richt zich op continuïteit, en we kunnen het niet hebben als er opeens een gat zou ontstaan. Daarbij: met mijn kennis, mijn relaties en met het Stedelijk Museum achter me kom ik

Wilhelm Sasnal
Untitled (Brasil), 2006
olieverf op doek / oil on canvas
190 x 190 cm
The Monique Zajfen Collection

Lisa Yuskavage
Persimmons, 2006
olieverf op doek / oil on canvas
121,9 x 182,9 cm
The Monique Zajfen Collection

Gijs van Tuyl

overall binnen en betaal ik ook gunstige prijzen. De particuliere collectie profiteert daarvan. Je wilt natuurlijk niet dat die wordt weggenomen. We hebben, gekoppeld aan The Vincent Award, in eerste instantie een overeenkomst tot 2010, met een vooruitzicht op nog tien jaar. Uiteraard gaan we op een gegeven moment met elkaar praten om te kijken hoe we de collectie binnen het museum kunnen houden. Ik heb er alle vertrouwen in dat we daar uitkomen.

De tentoonstelling heet 'The Present', naar het werk van Eija-Liisa Athila, maar ook omdat de collectie gezien kan worden als een geschenk aan het Stedelijk?

De titel refereert aan het feit dat al het werk in de tentoonstelling te maken heeft met het hier en nu. Op de achtergrond is het natuurlijk ook een ode aan Monique Zajfen, waar de collectie een eerbetoon aan is. Zij is die op deze manier bij wijze van spreken present.

Hoe kan de samenhang binnen de tentoonstelling omschreven worden?

Het element van de menselijke figuur is in al het werk sterk aanwezig, maar dat was niet vooropgezet, zoiets constateer je pas achteraf. Een aantal van de aanwezige schilders maakt werk dat duidelijk op de traditie is georiënteerd, zoals Neo Rauch, Lisa Yuskavage en George Condo, wiens werk in de tentoonstelling sterk aan Goya en Picasso refereert. Daarnaast zie je kunstenaars voor wie de menselijke conditie een belangrijke rol speelt. In het geval van Eija-Liisa Athila de vrouwelijke conditie, zou je haast moeten zeggen, en dat gaat heel diep. In haar werk wordt je geconfronteerd met de meest vreemde psychische gesteldheden. Door nu bij haar innovatieve videokunst een schilderij van Condo te hangen, ontstaan inhoudelijke relaties. Dan gaat het niet over het medium, over geklieder of geklik, maar over inhoud: hoe sta je in de wereld?

Hoe bepaal je de kwaliteit van een werk, waarop baseer je de keuze om iets wel of niet aan te kopen?

Kwaliteit is enerzijds een autonome ervaring. Je kijkt naar het ding op zich, het spanningsveld tussen de interne structuur, de intentie en de boodschap. Tegelijkertijd ontcom je er niet aan om te vergelijken. Om een voorbeeld te geven: op een

zeker moment zag ik bij een kunstenaar op het atelier een schilderij dat, om allerlei redenen, nogal indruk maakte. Maar dat was het enige werk dat er te zien was. Later zag ik datzelfde schilderij in een tentoonstelling, omringd door een heleboel andere schilderijen van dezelfde kunstenaar. Toen viel de kwaliteit van dat ene schilderij wel wat terug. Zo kan het gaan: het is een kwestie van vergelijken. Wanneer ik door een museumzaal loop, betrap ik me er soms op dat ik kijk met het idee: wat had ik gehad willen hebben, als ik mocht kiezen? Dat is altijd een hele aardige test. En in een mum van tijd ben ik er dan uit.

Het is natuurlijk ook een kwestie van ervaring, van het oog hebben daarvoor. Maar het blijft lastig om zinnige dingen te zeggen over kwaliteit en waar je dat in herkent. Voor mij heeft het te maken met density, dichtheid. De dichtheid van informatie, als ik het in informatietermen mag zeggen, waardoor er ontzettend veel samenkomt, waardoor er zoveel is samengebald dat het werk steeds opnieuw en in een nieuw licht gezien kan worden. Het gaat om een ongelooflijke concentratie van informatie. Dit is overigens geen algemeen geldende stelling, en je kunt het niet zomaar op de praktijk loslaten, maar dat idee zit wel in mijn hoofd. Bruce Nauman vergeleek de visuele impact van een goed kunstwerk met een puur fysieke: 'Like getting hit in the back of the neck.'

Arjan Reinders is hoofdredacteur van het Stedelijk Museum Bulletin

'The Present – The Monique Zajfen Collectie' is 2 juni t/m 16 september 2007 te zien in Stedelijk Museum CS.

Deelnemende kunstenaars: Pawel Althamer, Eija-Liisa Athila, George Condo, Marlene Dumas, Paul Graham, Mike Kelley, Neo Rauch, Wilhelm Sasnal, Thomas Schütte en Lisa Yuskavage. Bij de tentoonstelling is een brochure verschenen met een tekst van Gijs van Tuyl, directeur Stedelijk Museum Amsterdam.

21 The Present

Thomas Schütte
Three Capacity Men, 2005
staal, siliconenrubber en katoenen
dekens / steel, silicon and blankets
hoogte / height: 250 cm
The Monique Zajfen Collection

The Monique Zajfen Collection

The Broere Charitable Foundation is in de jaren tachtig geïnitieerd door de heren Jacobus en Bastiaan Broere, stichters van scheeps- en oliemaatschappij Gebr. Broere N.V. Doel van de stichting is het stimuleren van medisch onderzoek, maar zij ondersteunt ook culturele initiatieven. In 2000 lanceerde de stichting, ter nagedachtenis aan Monique Zajfen, The Vincent van Gogh Biennial Award for Contemporary Art in Europe, kortweg The Vincent Award. Hiermee wordt tweemaaljaarlijks Europees talent gestimuleerd, door middel van een geldbedrag (€ 50.000) en een tentoonstelling in het Stedelijk Museum Amsterdam. Ook wil de prijs een artistiek communicatie- en discussiemiddel zijn binnen een vrij, verenigd en vreedzaam Europa. De eerste drie edities van The Vincent Award zijn georganiseerd samen met het Bonnefantenmuseum in Maastricht, sinds 2006 met het Stedelijk Museum Amsterdam. Gekoppeld aan The Vincent

Award werkt The Broere Charitable Foundation aan een kunstcollectie, getiteld The Monique Zajfen Collection, die in langdurig bruikleen wordt gegeven aan het Stedelijk Museum Amsterdam. Het fundament van deze collectie bestaat uit aankopen van de werken van eerdere winnaars van The Vincent Award, uitgebreid met aankopen van toekomstige prijswinnaars. Daarnaast worden andere aankopen gedaan op het gebied van hedendaagse kunst.

Monique Zajfen (1939-1995), geboren in Parijs en tijdens haar leven woonachtig in New York en Antwerpen, was een geliefde vriendin van de familie Broere. Al vanaf jeugdige leeftijd bezat ze een grote passie voor kunst en stelde ze met haar trefzekere, intuïtieve smaak een collectie samen die een representatief beeld zou geven van de kunst in de twintigste eeuw. Met haar vriendin Emy Tob-de Toledo opende ze in 1979 Gallery 121 in Antwerpen. Met haar gedrevenheid en free spirit trok zij gedurende

dertien jaar vele jonge talenten aan, onder wie Helen Chadwick, Francesco Clemente, Sandro Chia, René Daniëls, Keith Haring, Henk Visch, Teun Hocks, Robbert Mapplethorpe en Michelangelo Pistoletto. The Broere Charitable Foundation nam eind 2005 het initiatief om The Monique Zajfen Collection op te richten, als voortzetting van de wijze waarop deze verzamelaarster en galeriehoudster de hedendaagse kunst stimuleerde.